

Адміністративне право і процес

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20806942>

Проблеми визначення юрисдикції судового оскарження індивідуальних актів

Рой Олег Володимирович

Адвокат, кандидат юридичних наук, докторант

Інститут держави і права імені В. М. Корецького

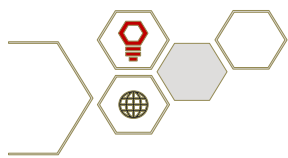
Національної академії наук України, місто Київ, Україна,

<https://orcid.org/0009-0007-3474-0874>

Прийнято: 21.05.2026 | Опубліковано: 30.05.2026

Анотація. Наукова стаття присвячена дослідженню теоретичних та практичних проблем, пов'язаних з визначенням судової юрисдикції у справах про оскарження індивідуальних актів суб'єктів владних повноважень. Виявлено окремі причини виникнення предметних юрисдикційних протиріч між адміністративним, цивільним та господарським судочинством. Методологічною основою дослідження є методи аналізу, синтезу, формально-юридичний, порівняльно-правовий та системно-структурний методи.

Встановлено, що основними причинами предметної юрисдикційної невизначеності у спорах щодо оскарження індивідуальних актів є законодавча неузгодженість термінології та здатність суспільних відносин у сфері їх прийняття та застосування змінюватись з публічно-правових на приватноправові. Національне матеріальне і процесуальне законодавство та судова практика застосовують неузгоджені між собою терміни (індивідуальний акт, правовий акт індивідуальної дії, адміністративний акт, правозастосовчий акт, акт застосування права, правозастосовний акт, ненормативний акт), що

призводить до понятійної невизначеності. Доведено, що публічно-правові відносини у процесі видання і подальшої реалізації індивідуального акту можуть трансформуються у приватноправові. За таких умов індивідуальний акт залишаючись публічним по формі може впливати суто на приватні права та інтереси фізичних та юридичних осіб, що є окремою підставою для його скасування. Породжуючи негативні приватноправові наслідки, сам спір у таких випадках трансформується з публічно-правового на цивільно- чи господарсько-правовий незважаючи на наявність публічного елементу суб'єктного складу. Доведено, що характер спору є визначальним критерієм, який виводить справу за межі юрисдикції адміністративних судів, навіть якщо оскаржуваний індивідуальний акт виданий органом державної влади чи місцевого самоврядування.

Ключові слова: адміністративне судочинство, публічно-правовий спір, юрисдикція, адміністративний акт.

Problems in determining the jurisdiction for judicial review of individual acts

Oleg Roy

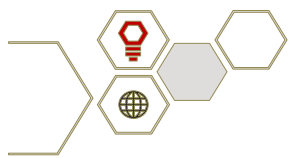
Attorney-at-Law, PhD in Law, Doctoral Student

V. M. Koretsky Institute of State and Law

National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine,

<https://orcid.org/0009-0007-3474-0874>

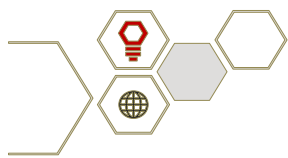
Abstract. This academic article examines the theoretical and practical issues associated with determining judicial jurisdiction in cases concerning appeals against individual acts issued by public authorities. Specific causes of subject-matter jurisdictional conflicts between administrative, civil and commercial proceedings have been identified. The methodological basis of the study comprises methods of analysis, synthesis, formal-legal, comparative-legal and systemic-structural approaches.

It has been established that the main causes of substantive jurisdictional uncertainty in disputes concerning appeals against individual acts are legislative inconsistency in terminology and the ability of social relations in the sphere of their adoption and application to shift from public law to private law. National substantive and procedural legislation and judicial practice use terms that are inconsistent with one another (individual act, legal act of individual application, administrative act, law-enforcement act, act of application of law, law-enforcing act, non-normative act), which leads to conceptual uncertainty. It has been demonstrated that public-law relations in the process of issuing and subsequently implementing an individual act may transform into private-law relations. Under such circumstances, an individual act, whilst remaining public in form, may affect purely private rights and interests of natural and legal persons, which constitutes a separate ground for its annulment. By giving rise to negative consequences under private law, the dispute itself in such cases shifts from public law to civil or commercial law, notwithstanding the presence of a public element in the composition of the parties. It has been established that the nature of the dispute is the decisive criterion that removes the case from the jurisdiction of the administrative courts, even if the contested individual act was issued by a state authority or a local self-government body.

Keywords: administrative proceedings, public law dispute, jurisdiction, administrative act.

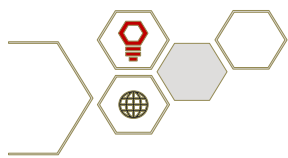
Постановка проблеми. Ефективність реалізації права на справедливий суд безпосередньо залежить від правової визначеності процесуальних правил визначених законодавцем. У національній правовій системі питання розмежування компетенції між адміністративною, цивільною та господарською судовими підсистемами традиційно належить до категорій підвищеної складності, що емпірично підтверджується передачею таких спорів на розгляд Великої Палати Верховного Суду. Особливої актуальності ця проблема набуває у сфері судового оскарження індивідуальних актів суб'єктів владних

повноважень. У практиці правозастосування процесуальні проблеми юрисдикційної природи цих спорів часто призводять до затягування судових процедур та порушення принципу розумності строків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні основи дослідження сутності індивідуальних актів, їх класифікації та природи публічно-правових спорів було закладено у працях таких відомих українських вчених, як В. Авер'янов, Ю. Битяк, Л. Біла, А. Бандурка, В. Тимощук та ін. Вагомий внесок в напрацювання юрисдикційних основ адміністративного судочинства і розвиток науки у цій сфері приділяли О. Пасенюк, Р. Куйбіда, Т. Плугатар, Т. Кравцова. Водночас проблеми юрисдикційної приналежності окремих категорій справ найбільшою мірою продовжують виникати саме у сфері адміністративного судочинства. Так, Р. Мельник зазначає, що головна проблема щодо розмежування господарської, цивільної та адміністративної юрисдикції полягає у слабкій розробленості теоретичних категорій, таких як «адміністративно-правові відносини» та «публічно-правові відносини» [1, с. 55-64]. Деякі дослідники взагалі приходять до висновку, що вітчизняне судочинство пішло хибним шляхом, коли в основу розмежування судових юрисдикцій із прийняттям КАС України було покладено такий загальний критерій, як публічний характер спору. Він є надто невизначеним, оскільки відсутні чіткі теоретико-методологічні засади розмежування повноважень між цивільними, адміністративними та господарськими судами [2, с. 87].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас, незважаючи на наявність ґрунтовної наукової основи, питання предметної юрисдикційної приналежності окремих спорів щодо скасування індивідуальних актів, особливо у сфері земельного права продовжують залишатися в центрі судової практики. Головну роль у вирішенні цих проблем на теперішній час відіграє Верховний Суд, а не правова доктрина, яка належним чином не формалізувала чітку межу, коли саме публічно-правові відносини щодо видання

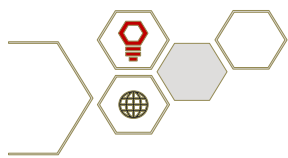
індивідуального акту можуть остаточно трансформуватися у площину приватного права.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження теоретичних та практичних проблем визначення судової юрисдикції під час оскарження індивідуальних актів суб'єктів владних повноважень. Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання: дослідження і порівняння термінологічного апарату процесуального і матеріального адміністративного права щодо питань предмету дослідження; аналіз судової практики та позицій Верховного Суду; визначення сутності та причин трансформації публічно-правових відносин у приватно-правові у сфері реалізації індивідуальних актів суб'єктів владних повноважень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Термінологічно КАС України неодноразово змінювався у частині визначення підсудності та юрисдикції адміністративних спорів.

У редакції КАС України від 06.05.2005 вживалися терміни «компетенція адміністративних судів», «предметна підсудність», «територіальна підсудність», «інстанційна підсудність», «підсудність кількох пов'язаних між собою вимог» [3]. У джерелах того періоду компетенція розглядалась як властивість юрисдикційного органу, яка встановлювала сукупність прав і обов'язків правозастосовчого органу з вирішення певного кола справ [4, с. 259]. Разом із цим уже існувало чітке розуміння терміну «компетенція» як більш широкого аніж термін «юрисдикція».

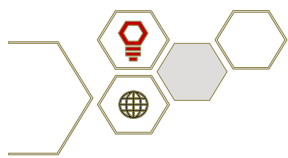
У редакції КАС України від 03.08.2010 замість терміну «компетенція адміністративних судів» законодавець увів «юрисдикція адміністративних судів», залишивши без змін понятійний обсяг терміну підсудності та всі її різновиди [5]. Така зміна, на наш погляд, не була суто лексичною, а відображала прагнення узгодити національну правову термінологію з європейськими стандартами та доктриною адміністративного процесуального права. Водночас, змістовне наповнення цих понять фактично не змінилося, оскільки як і раніше,

йшлося про коло публічно-правових спорів, віднесених до розгляду адміністративних судів. При цьому, інститут підсудності залишився незмінним як за змістом, так і за структурою. Усі її традиційні різновиди (територіальна, інстанційна, предметна тощо) зберегли своє значення і функціональне призначення, яке стосувалося розмежування справ між судами всередині системи адміністративних судів.

У редакції КАС України від 15.12.2017 внаслідок прийняття Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» від 03.10.2017 [6] відбулися подальші термінологічні зміни порівняно з попереднім етапом. Якщо у 2010 році «юрисдикція» лише замінила «компетенцію», то у 2017 році цей термін фактично витіснив і категорію «підсудність». Законодавець запровадив уніфікований підхід, у межах якого поняття «юрисдикція адміністративних судів» почало охоплювати не лише визначення кола публічно-правових спорів (предметну юрисдикцію), але й розмежування справ між судами за різними критеріями. Таким чином, традиційні елементи підсудності були концептуально «поглинуті» категорією юрисдикції. Термін «підсудність» зберігся як допоміжний і альтернативний, насамперед у контексті територіальної юрисдикції.

Отже, «процесуальна реформа» 2017 року завершила перехід до більш уніфікованої конструкції, в якій домінуючим і узагальнюючим став термін «юрисдикція». Вважаємо, що така тенденція була логічною з огляду на занадто широке значення терміну «компетенція». Термін «підвідомчість», який також часто застосовували у науковій літературі для позначення кола публічно-правових спорів, віднесених до розгляду адміністративних судів мав дещо радянські конотації і його досить важко перекласти європейськими мовами без втрати контексту, оскільки він асоціюється з адміністративним підпорядкуванням (від слова «відомство»), а не з судовою владою. Досить важко

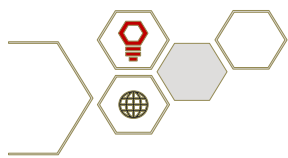

точно перевести і термін «підсудність» англійською мовою іншим словом ніж «jurisdiction». Водночас, вибір терміну «юрисдикція» як домінуючого значною мірою зумовлений прагненням адаптувати національне процесуальне законодавство до європейських стандартів і всім зрозумілою етимологією.

Юрисдикція судового оскарження індивідуальних актів на теперішній час належить до одних із найскладніших питань процесуального права України. Причиною цього є неузгодженість термінології національного законодавства та складність суспільних відносин, що пов'язані з їх прийняттям.

По-перше, матеріальне і процесуальне законодавство містить досить багато схожих термінів, які вносять термінологічну невизначеність: індивідуальний акт (п. 19 ч. 1 ст. 4 КАС України) [7]; правовий акт індивідуальної дії (ст. 21 ЦК України) [8]; адміністративний акт (п. 3 ч. 1 ст. 2 Закону України «Про адміністративну процедуру» [9]; акт застосування права (п. 5 ч. 4 Закону України «Про правотворчу діяльність») [10] та ін. У судовій практиці та науковій літературі окрім цього також вживаються терміни «правозастосовчий акт» (Рішення КСУ від 27.12.2001 у справі № 1-2/2001) [11], «правозастосовний акт» (Окрема думка судді Козюбри М.І від 27.10.1999 стосовно Рішення Конституційного Суду України у справі № 1-15/99) [12] «ненормативний акт» (Постанова ВП ВС від 30.12.2018 у справі № 923/466/17) [13] та ін.

По-друге складність окремих суспільних відносин полягають у тому, що вони здатні в динаміці трансформуватися. Наприклад, на стадії підготовки індивідуального акту відносини можуть бути суто публічними, але як тільки акт прийнято він може бути спрямований на вплив виключно у сфері приватних прав та інтересів. Внаслідок цього, у сфері правозастосування є велика кількість гібридних актів, які по формі є публічними, а по змісту можуть мати приватно-правовий характер. Матеріальне адміністративне право може називати їх одним терміном, наприклад «рішенням органу місцевого самоврядування», але суди мають дивитись на суть відносин, які з ними пов'язані.

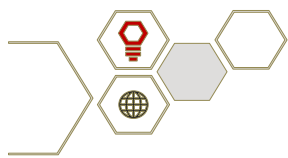

Перш за все, юрисдикцією щодо оскарження індивідуальних актів наділені адміністративні суди. Відповідно до п. 1 ч. 2 ст. 17 КАС України юрисдикція адміністративних судів поширюється на публічно-правові спори, зокрема: спори фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи правових актів індивідуальної дії), дій чи бездіяльності [7]. При цьому, сама собою участь у спорі суб'єкта владних повноважень не дає підстав ототожнювати спір з публічно-правовим та відносити його до справ адміністративної юрисдикції. Під час визначення предметної юрисдикції справ суди повинні виходити із суті права та/або інтересу, за захистом якого звернулася особа, заявлених вимог, характеру спірних правовідносин, змісту та юридичної природи обставин у справі [14]. Оскарження індивідуальних актів в порядку адміністративного судочинства має відбуватися у парадигмі публічно-правового характеру спору і не стосуватись порушення приватноправових прав чи інтересів (власності, користування тощо).

Деякі індивідуальні акти оскаржуються в місцеві загальні суди як адміністративні, зокрема:

- 1) у справах про притягнення до адміністративної відповідальності;
- 2) окремі акти, що, пов'язані з виборчим процесом чи процесом референдуму;
- 3) пов'язані з перебуванням іноземців та осіб без громадянства на території України;
- 4) що прийняті державним виконавцем чи іншою посадовою особою державної виконавчої служби щодо виконання ними рішень судів у справах, визначених вищезазначеними пунктами;
- 5) щодо оскарження актів Національної комісії з реабілітації у правовідносинах, що виникли на підставі Закону України «Про реабілітацію жертв репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років» [7].

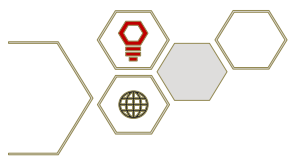
Разом із цим виникає закономірне питання щодо того чи втрачає «індивідуальний акт» свою «публічну» природу як офіційний матеріальний

документ, якщо порушує виключно приватноправові права або інтереси. На наш погляд, цього не відбувається. Відповідно до ч. 1 ст. 21 ЦК України, суд визнає незаконним та скасовує правовий акт індивідуальної дії, виданий органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим або органом місцевого самоврядування, якщо він суперечить актам цивільного законодавства і порушує цивільні права або інтереси. Також відповідно до п. 10 ч. 2 ст. 16 ЦК України визнання незаконними рішення, дій чи бездіяльності органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб є одним із способів захисту цивільних прав та інтересів [8]. Термін «правовий акт індивідуальної дії» крім ЦК України вживається також і в КАС України як альтернативний до терміну «індивідуальний акт».

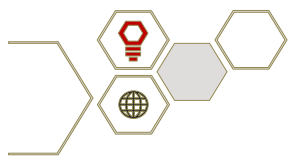
Водночас, порушення індивідуальним актом приватноправових прав та інтересів трансформує зміст самого спору з публічного на приватний, хоча сам акт може залишатись по формі публічним (прийнятим суб'єктом владних повноважень, відповідно до процедури, має всі необхідні реквізити і т. п.). Саме з оскарженням таких індивідуальних актів гібридного характеру і виникає найбільше труднощів у судовій практиці.

Зокрема, в порядку цивільного судочинства досить поширеною є практика оскарження індивідуальних актів органів місцевого самоврядування щодо земельних питань. Так, наприклад, Велика Палата Верховного Суду неодноразово вирішувала питання щодо юрисдикційної належності спору, предметом якого є оскарження рішення органу державної влади чи місцевого самоврядування про надання або відмову в наданні дозволу на розробку проєкту землеустрою щодо відведення земельної ділянки. Так, у постановках від 21 березня 2018 року (справа № 536/233/16-ц) [15], 30 травня 2018 року (справа № 826/5737/16) [16] Велика Палата Верховного Суду дійшла висновку про те, що спір, який виник між сторонами, повинен розглядатися в порядку адміністративного судочинства, оскільки орган виконавчої влади або орган

місцевого самоврядування у відповідних правовідносинах реалізовував свої контрольні функції у сфері управлінської діяльності, що підпадає під юрисдикцію адміністративного суду. Адміністративні суди розглядають спори, що мають в основі публічно-правовий характер, тобто впливають із владно-розпорядчих функцій або виконавчо-розпорядчої діяльності публічних органів. Якщо в результаті прийняття рішення особа набуває речового права на земельну ділянку, то спір стосується приватноправових відносин і підлягає розгляду в порядку цивільного чи господарського судочинства залежно від суб'єктного складу сторін спору.

Судовою практикою також сформовано підходи щодо віднесення певних категорій спорів щодо оскарження індивідуальних актів за участю суб'єкта владних повноважень до юрисдикції господарських судів за умови, що вони порушують приватноправові інтереси. Прикладом можуть бути, зокрема, спори за участю ДП «Український інститут інтелектуальної власності». Існує практика розгляду цих спорів і адміністративними, і господарськими судами. Так, Окружний адміністративний суд міста Києва розглянув справу про визнання протиправним та скасування рішення (індивідуального акту) Міністерства економічного розвитку і торгівлі України про відмову в реєстрації товарного знака. Вказане рішення було оскаржено в апеляційній інстанції. На переконання колегії суддів Шостого апеляційного адміністративного суду, суд першої інстанції під час прийняття оскаржуваного рішення помилково відніс розгляд цієї справи до юрисдикції адміністративного судочинства, не врахувавши характер спору, суб'єктний склад правовідносин, предмет та підстави заявлених вимог, з огляду на що провадження у цій справі підлягає закриттю [17]. Спір про скасування рішення про відмову в реєстрації знака для товарів і послуг безпосередньо стосується охорони саме права інтелектуальної власності. Оскільки між позивачем та відповідачем виник спір, пов'язаний із захистом прав інтелектуальної власності, колегія суддів з урахуванням складу учасників цього

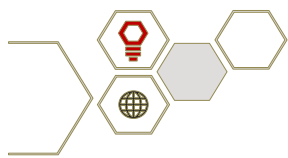
спору, предмету позову та правових позицій Великої Палати Верховного Суду, вирішила, що його вирішення віднесено до юрисдикції господарського суду.

Цікавою з юридичної точки зору є справа № 925/6/20, яка була розглянута Господарським судом Черкаської області за позовом ФОП до Тальнівської міської ради про визнання незаконним та скасування рішення органу місцевого самоврядування про надання дозволу на розробку землепорядних документів і рішення про затвердження документації землеустрою щодо відведення земельних ділянок. В обґрунтування рішення суд зазначив, що у справах щодо оскарження рішень органів державної влади чи органів місцевого самоврядування суд повинен перевірити, чи прийняті (вчинені) вони на підставі, в межах та у спосіб, що передбачені Конституцією та Законами України, з використанням повноважень з метою, з якою це повноваження надано, обґрунтовано, безсторонньо, добросовісно, розсудливо, з дотриманням принципу рівності перед законом, пропорційно, з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення, своєчасно, тобто протягом розумного строку [18]. Отже, господарський суд під час розгляду справи про оскарження актів індивідуального характеру органів місцевого самоврядування застосовував критерії оцінки цих актів, які закріплені не в ГПК України, а в КАС України [19].

Законодавством передбачені і інші випадки. Зокрема, частиною 1 ст. 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що заявник, відповідач, третя особа мають право оскаржити рішення органів Антимонопольного комітету України повністю або частково до господарського суду у двомісячний строк з дня одержання рішення [20].

Окремо слід відміти, що значна частина індивідуальних актів (слідчих, дізнавачів, прокурорів та ін.) в межах кримінального провадження оскаржуються в особливому порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України.

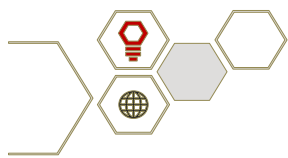
Висновки. Отже питання юрисдикції судового оскарження індивідуальних актів належить до одних із найскладніших та водночас

найважливіших питань процесуального права України. Це зумовлено термінологічною неузгодженістю, динамічністю правовідносин та іншими факторами. Самі індивідуальні акти також будучи публічними по формі, тим не менш, можуть створювати приватноправові наслідки у сфері майнових, земельних, житлових чи корпоративно-правових питань. В такому випадку, сам спір, незважаючи на суб'єктний склад, набуває саме приватно-правового характеру. Саме у цих питаннях визначення сутності спору і допускається найбільше помилок у судовій практиці. Для уникнення відповідних помилок необхідно зважати з якою метою (захисту приватних чи публічних інтересів) звертається скаржник до суду, чи пов'язані питання оскаржуваного акту з інститутами неpubлічних галузей права, майнових чи особистих немайнових прав осіб. При цьому форма індивідуального акту чи участь у спорі суб'єкта владних повноважень не дає підстав ототожнювати спір з публічно-правовим та відносити його до справ адміністративної юрисдикції.

Список використаних джерел

1. Мельник Р. С. Ще раз про сутність та ознаки публічно-правових відносин. *Вісник Вищого адміністративного суду України*. 2008. № 4. С. 55–64.
2. Проблеми теорії та практики цивільного судочинства : монографія / В. В. Комаров, В. І. Тертишніков, В. В. Баранкова та ін. ; за заг. ред. В. В. Комарова. Харків : Харків юридичний, 2008. 928 с.
3. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV (в редакції від 06.07.2005 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15/ed20050706#o105> (дата звернення: 05.05.2026).
4. Неугодніков А. О. Співвідношення компетенції та юрисдикції адміністративних судів України. *Актуальні проблеми держави і права*. 2005. Вип. 26. С. 259–262.

5. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV (в редакції від 03.08.2010 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15/ed20100803> (дата звернення: 10.05.2026).

6. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів : Закон України від 03.10.2017 р. № 2147-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2147a-19#Text> (дата звернення: 05.05.2026).

7. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 07.05.2026).

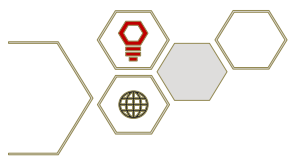
8. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 10.05.2026).

9. Про адміністративну процедуру : Закон України від 17.02.2022 р. № 2073-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text> (дата звернення: 04.05.2026).

10. Про правотворчу діяльність : Закон України від 24.08.2023 р. № 3354-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text> (дата звернення: 10.05.2026).

11. Рішення Конституційного Суду України у справі № 1-2/2001 від 27.12.2001 р. № 21-пп/2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v020p710-01#Text> (дата звернення: 05.05.2026).

12. Окрема думка судді Конституційного Суду України Козюбри М. І. від 27.10.1999 р. стосовно Рішення Конституційного Суду України у справі № 1-15/99. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/find/t153y1999?dat=199910> (дата звернення: 09.05.2026).

13. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 30.12.2018 р. у справі № 923/466/17. URL: <https://zakononline.ua/court-decisions/show/74506122> (дата звернення: 08.05.2026).

14. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 18.03.2021 р. у справі № 320/4559/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95616219> (дата звернення: 07.05.2026).

15. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 21.03.2018 р. у справі № 536/233/16-ц. <https://zakononline.ua/court-decisions/show/73565908> (дата звернення: 03.05.2026).

16. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 30.05.2018 р. у справі № 826/5737/16. https://reyestr.court.gov.ua/Review/74505993?fbclid=IwY2xjawSPoQtleHRuA2FlbQIxMAABicmlkETFLcFh6Q3BHYmlYTnhwQTc0c3J0YwZhchBfaWQQMjIyMDM5MTc4ODIwMDg5MgABHo0evnctahHY9vwXCwFvxrHdS9_F7IbKLOOAd6Fi5PaLDeQmoa5iXQsrxyYn_aem_29IpzhhbDPO9l_yqJ8E1pCA (дата звернення: 05.05.2026).

17. Постанова Шостого апеляційного адміністративного суду від 11.09.2019 р. у справі № 826/10387/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/84196238> (дата звернення: 05.05.2026).

18. Рішення Господарського суду Черкаської області від 27.10.2020 р. у справі № 925/6/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92527106> (дата звернення: 07.05.2026).

19. Беломестнов О. Ю. Захист прав суб'єктів господарювання шляхом оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень. *Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса*. 2023. № 1. С. 14–24 (дата звернення: 09.05.2026).

20. Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11.01.2001 р. № 2210-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 12. Ст. 64.